

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра економіки та менеджменту

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

**ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ**
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій освітньо-науковий (доктор філософії)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 - Менеджмент
(шифр і назва)

Освітньо-наукова програма Менеджмент
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни нормативна

_____ (обов'язкова / за вибором)
інститут ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки

третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 – Управління та адміністрування

спеціальності 073- Менеджмент

Інформація про кафедру	Кафедра економіки та менеджменту ННІ «УІПА»ХНУ імені В.Н. Каразіна Department of Economics and Management Educational and scientific institute Ukrainian Engineering Pedagogics Academy V. N. Karazin Kharkiv National University сайт кафедри http:// http://econmgmt.uipa.edu.ua/
Інформація про викладача (-ів)	кандидат економічних наук, доцент БЕЗУГЛА Юлія Євгеніївна посилання на профайл викладача: https://econmgmt.uepa.karazin.ua/?page_id=1305 електронна пошта: bezugla@karazin.ua
Сторінка дисципліни в системі дистанційного навчання	https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10140
Консультації з викладачем (-ами)	Онлайн консультації: кандидат економічних наук, доцент БЕЗУГЛА Юлія Євгеніївна щовівторка з 17.00 -18.00 за посиланням https://us02web.zoom.us/j/8684145812?pwd=yJKA V2JsHz7MxRuFa u8orplEd70GHk.1

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах» – формування системи фундаментальних теоретичних знань і практичних навичок у галузі ідентифікації проблем прийняття рішень; надбання навичок інновацій формалізації та кількісного обґрунтування рішень для наступного використання отриманих знань в науково-дослідній, організаційній, проєктній роботі; знайомство здобувачів освіти з перспективами розвитку сучасних інформаційних технологій у галузі систем підтримки прийняття рішень, їх застосування для вирішення управлінських та економічних задач; подальше становлення і вдосконалення інформаційної та програмної культури майбутніх фахівців/

В рамках курсу «Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах» буде корисною здобувачам вищої освіти для набуття знань і навичок, щодо розробки і реалізації управлінських рішень і одержання ґрунтовних теоретичних та практичних знань із застосуванням наукових підходів, методів, технологій. В основі курсу лежить вивчення підходів до ефективного управління в основі якого процес управління – це нескінченний ланцюг управлінських рішень. Ефективність управління залежить насамперед від уміння кваліфікованого менеджера здійснювати розробку, оцінку та прийняття ефективних управлінських рішень. При цьому менеджер застосовує на практиці інструментарій системного аналізу, економіко-математичного моделювання, раціональних методів планування, успішного виконання основних функцій менеджменту, а також створює ефективні комунікаційні зв'язки та сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі.

Вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах» сприяє здобуттю таких компетенцій:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та

загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проєктами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завданнями навчальної дисципліни є опанування:

- методів, способів, механізмів та інструментів теорії прийняття рішень в соціально-економічних системах;
- закономірностей вибору оптимальних рішень з урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища;
- сучасних та перспективних інноваційних методів і технологій підготовки проєктних управлінських рішень;
- методів вирішення проблемних ситуацій з використанням інтелектуальних систем прийняття рішень;
- розвиток у аспірантів креативного мислення при розв'язанні задач і підготовки проєктів управлінських рішень із застосуванням новітніх технологій.

1.3. Кількість кредитів

3

1.4. Загальна кількість годин

90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3 -й
Семестр	
4	4
Лекції	
10 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
66 год.	78 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

- узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел для розв'язання професійних завдань;
- використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва;
- навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

Результати навчання:

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємства.

Тема 2. Процес прийняття управлінських рішень та його складові в соціально-економічних системах.

Тема 3. Система управління інноваційним розвитком підприємства.

Тема 4. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Тема 5. Управлінські рішення у сфері інноваційної діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	ла б .	інд .	с. р.		л	п	ла б.	інд .	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємства.	19	2	4			13	17	1	1			15
Тема 2. Процес прийняття управлінських рішень та його складові в соціально-економічних системах.	17	2	2			13	17	1	1			15
Тема 3. Система управління інноваційним розвитком підприємства.	17	2	2			13	17	2				15
Тема 4. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.	17	2	2			13	18	2	1			15
Тема 5. Управлінські рішення у сфері інноваційної діяльності.	20	2	4			14	21	2	1			18
Усього годин	90	10	14			66	90	8	4			78

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розв'язання ситуаційних завдань, диспути, ділові ігри	14	4
	Разом	14	4

5. Завдання для самостійної роботи

Форми організації самостійної роботи	Форми виконання самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
<i>Підготовка до лекції та практичних занять</i>	Опрацювання конспекту лекцій, джерел навчальної інформації (навчальної літератури) за темою та додаткової літератури	15	19
	Складання тлумачного словника за темою лекції	15	19
	Підготовка до практичних занять шляхом вивчення літератури й конспекту, виконання домашніх завдань	15	19
<i>Виконання самостійних завдань</i>	Виконання завдань для самостійної роботи на сайті дистанційної освіти, підготовка до тестування, виконання завдань	21	21
ВСЬОГО:		66	78

6. Теми рефератів

1. Поняття та види управлінських рішень.
2. Класифікація управлінських рішень.
3. Підходи до прийняття управлінських рішень.
4. Поняття та склад технології прийняття управлінського рішення.
5. Етапи та операції процесу прийняття управлінського рішення.
6. Типологія і класифікація моделей прийняття управлінських рішень.
7. Вимоги до управлінського рішення: склад та порядок їхнього дотримання.
8. Методи управління: сутність, класифікація, призначення.
9. Форми розробки управлінських рішень: призначення та сутність.
10. Форми реалізації управлінських рішень: сутність, переваги та недоліки.
11. Альтернативність управлінських рішень: сутність, порядок аналізу.
12. Загальний порядок розробки управлінського рішення.
13. Загальний порядок реалізації управлінського рішення.
14. Програмно-цільовий підхід до розробки управлінських рішень.
15. Ініціативно-цільовий підхід до розробки управлінських рішень.
16. Регламентний підхід до розробки управлінських рішень.
17. Прийняття рішень на основі безумовної оптимізації (за умов її припустимості).
18. Прийняття та реалізація управлінського рішення в умовах невизначеності.
19. Прийняття та реалізації управлінського рішення в умовах конфлікту.
20. Прийняття та реалізації управлінського рішення за умов неможливості використання детермінованих алгоритмів та кількісних методів.
21. Евристичне прийняття управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, призначення.

22. Управління за результатами: сутність, переваги та недоліки, порядок реалізації.
23. Управління за цілями: сутність, переваги та недоліки, порядок реалізації.
24. Управління за відхиленнями: сутність, переваги та недоліки, порядок реалізації.
25. Управління на базі потреб та інтересів: сутність, переваги та недоліки, порядок реалізації.
26. Використання сучасних засобів автоматизації праці в прийнятті управлінських рішень.
27. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень: сутність, структура, види.
28. Вимоги, що пред'являються до використовуваної в управлінні інформації та інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.
29. Математичне забезпечення типових планових управлінських завдань: завдання операційного менеджменту, планово-управлінські завдання.
30. Моделювання як основа для алгоритмізації пошуку оптимальних рішень: сутність, переваги, недоліки, умови використання.
31. Експертні методи прийняття управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, умови використання.
32. Метод аналізу ієрархій: сутність, переваги, недоліки, напрями використання при прийнятті управлінських рішень.
33. Аналіз управлінських рішень: сутність, призначення, порядок реалізації.
34. Методи аналізу управлінських рішень: сутність та стисла характеристика.
35. Економіко-математичні методи аналізу управлінських рішень.
36. Функціонально-вартісний аналіз: сутність, призначення, напрями та порядок використання.
37. Основні підходи до розробки управлінських рішень: сутність та стисла характеристика.
38. Системний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
39. Комплексний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
40. Інтеграційний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
41. Динамічний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
42. Маркетинговий підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
43. Процесний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
44. Кількісний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
45. Динамічний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
46. Нормативний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
47. Адміністративний підхід до розробки управлінських рішень: сутність, переваги, недоліки, обмеження, порядок реалізації.
48. Соціально-психологічні чинники прийняття управлінських рішень.

49. Стили управління: сутність, переваги та недоліки.
50. Контроль як функція управління: сутність, призначення, види контролю.
51. Функціональний підхід до управління: сутність, склад функцій, переваги та недоліки.
52. Поняття та види ефективності управлінського рішення.
53. Методи визначення ефективності управлінського рішення.
54. Порядок визначення організаційної ефективності управлінського рішення.
55. Порядок визначення економічної ефективності управлінського рішення.
56. Порядок визначення екологічної ефективності управлінського рішення.
57. Порядок визначення соціальної ефективності управлінського рішення.
58. Порядок визначення етичної ефективності управлінського рішення.
59. Порядок визначення політичної ефективності управлінського рішення

7. Методи навчання

Освітні технології (проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія студентоцентрованого навчання тощо).

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

- на лекціях – пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладу, проблемні запитання, мультимедійні презентації;
- на практичних заняттях – виконання практичних завдань (вправ) репродуктивного та творчого характеру, застосування методів економічного аналізу, СППР, сучасного інструментарію штучного інтелекту в сфері менеджменту;
- у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення освітньої та наукової інформації; використання довідникових джерел, відбір матеріалу, його аналіз, систематизація, класифікація, конспектування, виконання практичних вправ, пошукова наукова робота.

8. Методи контролю

Поточний контроль: бліц-опитування, тестування, ситуаційні завдання, диспути, задачі, ділові ігри, моделювання ситуацій, опитування, реферати, тестування, самостійні завдання.

Підсумковий контроль: екзамен.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Іспит	Сума
Основна частина	Контрольна робота, передбачена навчальним планом (реферат)	Індивідуальне завдання		
50	10	-	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 50 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень
Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література
Основна (базова) література

1. Міжнародний інноваційний менеджмент: навч. посібник у тестах/ Ю. В. Полякова, З. Я. Макогін; УКООПСПЛКА, Львівська комерц. акад.. - Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 240 с.
2. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.]; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
3. Технології прийняття управлінських рішень: (Монографія) / За заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової – Харків: «Діса плюс», 2023. – 430 с.
4. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.]; за ред. Ю. Є. Петруні. [4-тє вид., переробл. і доп.]. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.
5. Харченко В.П. Прийняття рішень в соціотехнічних системах: монографія / В.П. Харченко, Т.Ф. Шмельова, Ю.В. Сікірда ; МОН України, Національний авіаційний університет. – Київ : НАУ, 2016. – 308 с.
6. Волошин О.Ф. Моделі та методи прийняття рішень: навчальний посібник / О.Ф. Волошин, С.О. Машенко; Київський національний унт ім. Тараса Шевченка. – 2-є вид., допов. і перероб. – Київ : Київський ун-т, 2021. – 336 с
7. П. І. Бідюк, О. Л. Тимошук, А. Є. Коваленко, Л. О. Коршевніук Системи і методи підтримки прийняття рішень / П. І. Бідюк, О. Л. Тимошук, А. Є. Коваленко, Л. О. Коршевніук // К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 610с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навчальний посібник. К. 2015. 420 с.
2. Волчек Р. М., Коляда А. Л., Коверда А. В. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, 2016. 105 с.
3. Гаркуша Н.М. Моделі та методи прийняття рішень при аналізі та аудиті: навч. посібн. К., Знання, 2018. 591 с.
4. Інноваційний розвиток підприємства: навчальний посібник / Микитюк П.П., Крисько Ж.Л., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Скочиляс С.М. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
5. Інноваційний розвиток підприємства: навчальний посібник / Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2018. 348 с.

6. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. пос. / В.О. Кулявець - К.: Кондор, 2016. - 194 с.
7. Методи експертних оцінок в системах прийняття рішень: навчальний посібник / О.О. Терентьєв, М.М. Делембовський, К.І. Київська, О.І. Серпінська. К.: 2020. 116 с

Методичні джерела

1. Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 073 Менеджмент / Т. І. Дем'яненко; Укр. інж.-пед. акад. – Харків : УПА, 2023. – 108 с.
2. Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах: методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття освіти спец. : 073 Менеджмент (Менеджмент організацій і адміністрування / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд.: О. Л. Шелест. – Харків : УПА, 2023. – 44 с.
3. Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах : метод. вказівки до організації та планування самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття освіти спец. : 073 Менеджмент (Менеджмент організацій і адміністрування) / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд.: Т. І. Дем'яненко. – Харків: УПА, 2023. – 15 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт електронної бібліотеки підручників // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Про зайнятість населення. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
5. Про колективні договори і угоди. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
- Про оплату праці. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни.

Завідувач кафедри,
д.е.н., професор

Вікторія ПРОХОРОВА